

Příloha 1

Níže pro ilustraci uvádím dva vyňaté úseky z rozhovorů:

1. Paní Běla:

V= výzkumník

B= Běla

V: Proč jste se rozhodli pro domácí vzdělávání pro vaši dcerku? Jaké faktory nebo okolnosti vedly k tomuto rozhodnutí?

B: Tak v první řadě stačí, když člověk zavzpomíná na svá léta na základní škole a to, že se to za 37 let opravdu moc nezměnilo. Vadí nám především zastaralé metody výuky, potlačení individualismu a styl hodnocení. Přijde mi, že do první třídy zejména 3, 4, 5 nepatří, a že toto nejsou opravdu výjimky, kdy se takto známkuje. Někteří rodiče to pak obhajují tím, že jejich dítě je splachovací a že mu to nevadí. Každopádně si myslím, že se tím ale tvaruje určitý styl člověka, vytvarovaný především na výkon, bez úvahy na to, jestli tento předmět dítě baví, jaké udělalo pokroky atd. Určitě ale na školách existují i výjimky osvícených učitelů, ale bohužel je to běh na dlouhou trať, tak snad naše vnoučata nebudou muset tolik vyhledávat komunitní školy.

V: Rozumím. Napadá vás k tomu ještě něco?

B: Dále mi přijdou dobré malé kolektivy, kdy se můžeme setkávat i s rodiči, a kde se i určité problémy neschovávají za systém a vše se dá lépe vyřešit. Např. vznikající šikana. Já byla na základní škole šikanována a ani učitelka s tím nic nedělala – možná nevěděla, možná nechtěla, nepřišlo jí to tolik důležité anebo nevěděla, jak to vyřešit. Vztahy ve třídách se dříve vůbec neřešily a člověk proplouval tak nějak živelně.

V: Jaké konkrétní problémy nebo výzvy jste identifikovali v rodině či ve školním prostředí, které vedly k zvážení domácího vzdělávání?

B: Sáhodlouhá administrativa, samozřejmě cena a to, že naše komunitní škola je jen 1-5 třída. To všechno tak nějak ovlivňovalo naše rozhodnutí, jestli dceru přihlásit do komunitní školy.

V: Mělo na to vliv i vaše okolí? Rodina, kamarádi a podobně?

B: Okolí mělo veliký vliv – viděli jsme spokojené děti kamarádů a v rodině.

V: A lidé ve škole na vás působili zpočátku jak?

B: Komunita ve škole na nás působila také sympaticky. A slýchávali jsme zastaralé metody ve spádových školách.

V: Děkuji. Dále bych se zeptala, jaké očekávání máte ohledně výsledků a benefitů domácího vzdělávání ve srovnání se školním vzděláváním?

B: Očekávám především dítě, které bude v pohodě a těší se do školy. Dále oceňuji i lidský přístup toho, že když občas nestihneme domácí úkol, tak nám nikdo neservíruje poznámky za neschopnost... takže jsou i rodiče v klidu a pohodě (smích).

T: Tomu rozumím. Jak vypadá běžný den dítěte s ohledem na domácí vzdělávání?

B: Po ranním vstávání následuje snídane a odchod do školy mezi 8:00-8:30 – tam následuje čtení nebo zpívání. Škola trvá do 13:30 a navazuje družina nebo mimoškolní kroužek.

Jak dlouho odhadujete, že bude dcerka v DV?

B: Určitě chceme alespoň do páté třídy a pak bude následovat hledání navazující školy, ale to už se nám nejspíš nepodaří najít komunitní. Budeme přemýšlet nad SCIO školou nebo už státní školou.

V: Super. Teď bych se zeptala na pravidla - jaká pravidla jste ve spolupráci se školou stanovili týkající se kontroly povinností a přezkoušení vašeho dítěte?

B: Přezkoušení je 1x za půl roku, a dále spolupracujeme s třídní učitelkou, která nám dává individuální doporučení.

V: Jaká byla domluva se školou při tvorbě těchto pravidel? Kdo měl hlavní slovo?

B: Pravidla byla stanovena, vyhovovala nám a dále spolupracujeme a domlouváme se s učiteli.

V: A jakými metodami a nástroji sledujete pokrok a úspěchy své dcerky?

B: 2x ročně probíhají tripartity, kdy se sejdou rodič, dítě a učitel. Následně probíhá hodnocení oblíbenosti předmětů žáka, pochvala učitele za to, co dítěti jde a na čem by mohl zapracovat.

V: Hmm. To zní zajímavě.

B: Dál se k tomu vyjadřujeme my jako rodiče a vše probíhá za přítomnosti žáka, čehož si velmi cením - vidím a slyším úspěchy a pokroky.

V: A jak probíhá kontrola a přezkoušení žáka v praxi? Kdo je za ni zodpovědný a jak často se provádí?

B: 1x za půl roku, zodpovídá zastřešující škola. Učitel ze zastřešující školy přijede do třídy dětí a tam probíhá přezkoušení.

2. Paní Petra:

V= výzkumník

P= Petra

V: Které konkrétní prvky spolupráce se školou považujete za nejúčinnější a nejprínosnější pro vzdělávání vašich dětí?

P: Záleží na situaci a podle věku dětí se mění. Na prvním stupni jsme například po domluvě s učitelem občas navštěvovali hodiny výtvarné výchovy na ZŠ.

V: Byly někdy nějaké nedostatky ve spolupráci se školou, které by se mohly podle vás zlepšit?

P: Byli jsme vždy spokojeni. Klíčová je role zaměstnance školy se zkušenostmi s I.V. Kromě toho pořádají rodiny s I.V. často různá setkání, konference, exkurze a jiné akce. Na nich dochází ke vzájemnému obohacování a inspirování co do způsobu výuky, didaktiky, pomůcek apod.

V: Kdybyste měla celkově zhodnotit, jaké máte obecně pocity ohledně jednání se školou a spolupráce?

P: Díky výše zmíněnému odborníkovi velmi dobré.

V: Zajišťovali jste nějak socializaci dětí?

P: Tohle je samozřejmě dost zásadní věc. Každé z našich dětí navštěvovalo několik různých kroužků (sportovní, hudební i jiné), chodili do skauta, a ještě měli svou komunitu v rámci dalších domškolních dětí. Vznikla z toho skvělá parta, která, doplněná o pár dalších kamarádů, se schází dodnes.

V: Jistě. Tak asi můžeme...

P: Pardon, ještě bych na toto téma chtěla říci, že nesocializovanost domškoláků je spíše pomluva lidí, kteří se na tento způsob vzdělávání dívají s iracionálním despektem, aniž s nějakou domškolní komunitou přišli do styku. Domškolní děti, které já znám (cca 30), jsou skvěle socializované s přirozenou sebekontrolou, zodpovědným chováním a bez potřeby boje proti autoritám, se kterými partnersky jednají a vycházejí. Pravda je, že některé „authority“ na to nejsou připravené (smích).

V: Byli jste školou či někým jiným upozorněni na vhodnost zajištění socializace vašeho dítěte i mimo rodinu?

P: Ne, nikdy. Nebylo to potřeba.

Příloha 2

Školský zákon 561/2004 Sb., § 41

§ 41

Individuální vzdělávání žáka

(1) O povolení individuálního vzdělávání žáka rozhoduje ředitel školy, kam byl žák přijat k plnění povinné školní docházky, na základě písemné žádosti zákonného zástupce žáka.

(2) Žádost zákonného zástupce o individuální vzdělávání musí obsahovat

a) jméno, popřípadě jména, a příjmení, rodné číslo, bylo-li přiděleno, a místo trvalého pobytu žáka nebo bydliště, pokud nemá na území České republiky místo trvalého pobytu,

b) uvedení období, ročníku, popřípadě pololetí, kdy má být žák individuálně vzděláván,

c) důvody pro individuální vzdělávání žáka,

d) popis prostorového a materiálně technického zabezpečení vzdělávání a podmínek ochrany zdraví individuálně vzdělávaného žáka,

e) doklady osvědčující splnění vzdělání osoby, která bude žáka individuálně vzdělávat,

f) seznam učebnic a učebních textů, které budou ve výuce užívány, pokud nejde o učebnice uvedené v § 27 odst. 1,

g) další skutečnosti, které mají vliv na průběh vzdělávání žáka,

h) vyjádření školského poradenského zařízení.

(3) Ředitel školy individuální vzdělávání povolí, pokud

a) jsou dány závažné důvody pro individuální vzdělávání,

b) jsou zajištěny dostatečné podmínky pro individuální vzdělávání, zejména podmínky materiální a ochrany zdraví žáka,

c) osoba, která bude žáka vzdělávat, získala alespoň střední vzdělání s maturitní zkouškou, a jedná-li se o žáka ve druhém stupni základní školy, vysokoškolské vzdělání,

d) jsou zajištěny vhodné učebnice a učební texty, podle nichž se má žák vzdělávat.

(4) Po dobu individuálního vzdělávání žáka za plnění podmínek uvedených v odstavci 3 odpovídá zákonný zástupce žáka.

(5) Individuálně vzdělávaný žák koná za každé pololetí zkoušky z příslušného učiva, a to ve škole, do níž byl přijat k plnění povinné školní docházky.

(6) Nelze-li individuálně vzdělávaného žáka hodnotit na konci příslušného pololetí, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení bylo provedeno nejpozději do dvou měsíců po skončení pololetí.

(7) Pokud má zákonný zástupce pochybnosti o správnosti hodnocení žáka, může do 8 dnů od konání zkoušek písemně požádat ředitele školy o přezkoušení žáka; byl-li zkoušejícím žáka ředitel školy, krajský úřad. Pokud ředitel školy nebo krajský úřad žádosti vyhoví, nařídí komisionální přezkoušení žáka.

(8) Ředitel školy ukončí individuální vzdělávání

a) pokud nejsou zajištěny dostatečné podmínky ke vzdělávání, zejména podmínky materiální, personální a ochrany zdraví žáka,

b) pokud zákonný zástupce neplní podmínky individuálního vzdělávání stanovené tímto zákonem,

c) pokud žák na konci druhého pololetí příslušného školního roku neprospěl,

d) nelze-li žáka hodnotit způsobem uvedeným v odstavcích 5 a 6, nebo

e) na žádost zákonného zástupce žáka.

(9) Pokud ředitel školy rozhodne o ukončení individuálního vzdělávání žáka, zařadí žáka do příslušného ročníku základní školy. Odvolání proti rozhodnutí ředitele školy o ukončení individuálního vzdělávání žáka nemá odkladný účinek.

(10) Výdaje spojené s individuálním vzděláváním hradí zákonný zástupce žáka, s výjimkou učebnic a základních školních potřeb podle § 27 odst. 3 a 6, speciálních učebnic a speciálních kompenzačních pomůcek a speciálních učebních pomůcek podle § 16 odst. 2 písm. d) a výdajů na činnost školy, do níž byl žák přijat k plnění povinné školní docházky.